

Pedagogisch Beleid Zandhofje

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

1. Doelstelling en visie

2. Visie op de ontwikkeling van het kind

2.1 spelontwikkeling

2.2 lichamelijke ontwikkeling

2.3 verstandelijke ontwikkeling

2.4 sociale ontwikkeling

2.5 emotionele ontwikkeling

2.6 problemen in de ontwikkeling

3. Pedagogische vuistregels

4. Organisatiestructuur Team

4.1 aanstellingsbeleid

4.2 overleg en interne communicatie

4.3 roostering en parttime werken

5. Contacten met Ouders

5.1 privacy

5.2 plaatsingsbeleid

5.3 kennismakingsgesprek en rondleiding

5.4 Wennen

5.5 mededelingenbord

5.6 oudercommissie

5.7 klachtenbehandeling

Inleiding:

Wat wij belangrijk vinden is dat uw kind bij ons in een liefdevolle, veilige en stimulerende omgeving verblijft. Dat het in uw afwezigheid kan rekenen op een vertrouwd gezicht, die inspeelt op de behoefte van kinderen, zodat zij zich onbekommerd kunnen ontwikkelen, samen met leeftijdsgenootjes. Hoe wij dat doen, beschrijven wij in dit pedagogisch beleidsplan. Hierin leest u wat onze uitgangspunten zijn in de dagelijkse omgang met de kinderen. We laten u zien wat u van ons mag verwachten en welke opvoedingsdoelen we nastreven.

1. Doelstelling en Visie

We gaan uit van vier basisdoelen, die professor J.M.A. Riksen-Walraven heeft geformuleerd voor de opvoeding van kinderen in het gezin en de kinderopvang. Wij zorgen ervoor dat kinderen een gevoel van (emotionele) veiligheid hebben, geven ze de gelegenheid zich persoonlijk en sociaal te ontwikkelen en om zich de normen en waarden van onze samenleving eigen te maken.

Wij willen de kinderen naast de thuissituatie, een vertrouwde, kindvriendelijke en uitdagende omgeving bieden waarin zij in groepsverband opgevangen, verzorgd en begeleid worden door deskundige, gemotiveerde en betrokken leidsters. Op de groepen bij Zandhofje wordt een gezellige, huiselijke en veilige sfeer gecreëerd waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën op eigen tempo. Om de ontwikkeling van de kinderen extra te stimuleren maken we gebruik van de methode Peuterplein. Peuterplein stimuleert op een speelse manier de ontwikkeling van de kinderen aan de hand van verschillende thema's die de kinderen aanspreken. Zo worden ontwikkelingsgebieden als taal, voorbereidend rekenen, zintuiglijke waarneming, beweging, Fijne motoriek, wereldoriëntatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en muziek extra gestimuleerd.

2. Visie op de ontwikkeling van het kind

2.1 SPELONTWIKKELING

Spelen neemt op het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. Spel is een manier om de wereld te ontdekken en te leren hanteren. Een voorwaarde om met plezier te spelen is wel dat een kind zich veilig voelt. Veiligheid is behalve een gevoelsrelatie (met de groepsleidsters en de andere kinderen) ook het gevoel dat het kind er op kan vertrouwen dat er niet te veel onverwachts gebeurt, overzichtelijke dagindeling, met vaste rituelen rond eten en slapen).

Een kind moet het juiste speelgoed aangeboden krijgen en blijft zo nieuwsgierig en actief. Een kind moet echter niet overvoerd worden, dat zou tot overprikkeling kunnen leiden. Als kinderdagverblijf probeer je hier een evenwicht in te vinden. Wel moet spelmateriaal regelmatig vernieuwd of vervangen worden. Kinderen vinden het niet prettig te spelen met speelgoed waar van alles aan ontbreekt.

Kleine kinderen zoeken gezelligheid en willen doen wat de volwassenen doen. Als een leidster zelf met plezier gaat kleien, zit er een moment later een groepje nieuwsgierige peuters om haar heen die ook willen kleien. Dit geldt voor alle activiteiten, zoals voorlezen, muziek maken of boterhammen smeren.

Een belangrijk uitgangspunt bij ons is dat als kinderen op dat moment niet mee willen doen met een spel of activiteit en liever zelf bezig zijn, dat zij dan ook niet mee hoeven te doen. Er wordt wel geprobeerd op een speelse manier kinderen te stimuleren mee te doen. Ook als kinderen genoeg hebben van waar jij als volwassene mee bezig bent, dan is er de vrijheid om (samen met andere kinderen) iets anders te gaan doen.

Kinderen leren niet alleen door naar volwassenen te kijken en vragen te stellen; ze leren ook veel van elkaar en daar moet de ruimte voor zijn op een kinderdagverblijf.

2.2 ZINTUIGLIJKE ONTWIKKELING (onderdeel lichamelijke ontwikkeling)

Als kinderen op de wereld komen zijn de zintuigzenuwen nog niet volkomen gerijpt, deze zullen zich stap voor stap gaan ontwikkelen.

VOELEN

De tastzin voor jonge baby's is het belangrijkste zintuig. Dat maakt alle contactspelletjes op de babygroep zo belangrijk: oppakken, knuffelen, op schoot zitten, lekker tegen elkaar aan met een boekje, het voorzichtig voelen en aaien van de kinderen onderling etc...

De mond neemt vanaf het begin als tastorgaan een bijzondere plaats in.

april 2005 9/49

De eerste twee jaar maakt een kind uitvoerig gebruik van dit zintuig om kennis te maken met eigenschappen van allerlei materiaal: hard, zacht, rond, hoekig, glad, ruw etc..

Baby's komen dit te weten door dingen te betasten, eerst met de mond, later met de handen. Door groepsleidsters moet hier dan ook positief en stimulerend op gereageerd worden en dus niet met "Bah niet in je mond", behalve natuurlijk bij voorwerpen die een gevaar op kunnen leveren voor de baby. Dan wordt er gezocht naar een ander voorwerp, wat een baby wel in zijn/haar mond mag doen.

In de peutergroep zet deze ontdekkingstocht zich onverminderd voort, dan vaak ook in de vorm van het spelen met zand, klei en verf. Bij de babygroep wordt met het voelen van deze materialen een begin gemaakt.

Ook op de peutergroep blijft er natuurlijk aandacht voor lichamen contact in de zin van knuffelen, op schoot zitten, stoeien, troosten, gezellig samen lezen en spelen.

HOREN

Het gehoor is bij de geboorte normaal gesproken al redelijk ontwikkeld. Wel horen baby's hoge tonen beter dan lage. Dat is de reden waarom ouders en leidsters tegen baby's vaak een paar tonen hoger praten. Het verschil tussen harde en zachte geluiden, hoge en lage tonen, melodieën en ritmes leren de kinderen spelenderwijs door elke dag te

zingen. Zingen kan bestaan uit voorzingen, samen zingen, luisteren en meezingen van kinderliedjes via de cd speler of swingen op muziek. Bij het zingen met kinderen is het belangrijk voor je gevoel langzaam te zingen, bijna te langzaam, zo kunnen kinderen de tekst van het liedje beter horen en nazingen. Belangrijk voor het gehoor is behalve geluid, ook rust. Op het kinderdagverblijf hebben wij dan ook geen vaste achtergrondmuziek aan staan, zoals de radio. Muziek staat aan met een functie, dit kan zijn om te bewegen op muziek, maar kan ook een rustgevende functie hebben als de kinderen een beetje onrustig zijn.

SMAAK EN REUK

De ontwikkeling van de smaak en reuk is erg belangrijk. Dit komt met name aan bod tijdens eetsituaties, belangrijk is hier variatie in aan te brengen, d.m.v. verschillende soorten broodbeleg.

ZIEN

In de eerste maanden kunnen kinderen vrijwel alleen scherp zien op een afstand van twintig centimeter. Gaandeweg wordt de wereld om hen heen steeds meer helder en scherper. Na een maand of drie ontwikkelt zich het afstemmen van beide ogen op elkaar (diepte zien, het volgen van bewegende voorwerpen).

LICHAMELIJKE VERZORGING

De lichamelijke verzorging neemt op het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. Bij de Baby's ligt daar de grootste nadruk op, maar ook bij de peuters is dit een belangrijk onderdeel van de kinderopvang. Onder lichamelijke verzorging verstaan we het regelmatig (minimaal 4x per dag) verschonen van de kinderen, vieze neuzen en handen schoon maken, billetjes insmeren etc...

Maar ook wordt er actief gewerkt aan lichaamsverzorging door bijv. aandacht te schenken aan zindelijkheid, handen te wassen voor het eten enz.

2.3 VERSTANDELIJKE ONTWIKKELING

Onder verstandelijke ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling die kinderen doormaken om hun omgeving te leren begrijpen en om hier ordening in aan te brengen. Bouw - en constructiemateriaal leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Heel belangrijk hierbij zijn spel en taal.

TAALONTWIKKELING

Een groot deel van leren en ontwikkelen is afhankelijk van de taal. De taal vormt in feite de basis van alle (sociale) communicatie en begint eigenlijk al onmiddellijk na de geboorte als een zuigeling op zijn ouders reageert met geluidjes. Het verwerven van woorden biedt kinderen de mogelijkheid tot begripsvorming en abstractie, d.w.z. ordening van hun leefwereld.

De taalontwikkeling wordt sterk beïnvloed door de omgeving en is essentieel voor processen als denken, redeneren en zich iets herinneren. Dit betekent dat het al op de babygroep van groot belang is dat er regelmatig tegen baby's wordt gesproken. Het is goed om oogcontact met de baby te maken en de geluiden die de baby zelf maakt na te doen, maar er moet niet alleen babytaal worden gesproken. Kinderen leren dan niet de klanken te herkennen die in de gesproken taal voor komen. Als een kind verder is in zijn taalontwikkeling is het belangrijk de woorden in een zinnetje te herhalen. Bij de babygroep is het al belangrijk om dagelijks te zingen en voor te lezen, woordjes te benoemen bij de plaatjes en tijdens het verschonen en spelen tegen een kind te praten. Op de peutergroep wordt dit 'spelen' met taal verder uitgebreid. We maken gebruik van de methode Peuterplein waarin taal ook een belangrijk aandachtspunt is. Verder wordt dan ook dagelijks gezongen aan tafel, voorgelezen en naar kinder-cd's geluisterd. Het bewust gebruiken van een cd speler kan een goed hulpmiddel zijn om de taalontwikkeling te stimuleren: samen naar kinderliedjes luisteren, lekker rustig of juist "swingen". Al deze

vormen van spelen met taal zijn van groot belang voor het vormen van de woordenschat. Ook is het belangrijk dat een leidster let op haar eigen taalgebruik. Ook in het onderling met elkaar spreken is het belangrijk te weten dat kinderen veel opvangen en moet er dus op gelet worden dat bepaalde zaken niet op de groep besproken moeten worden, maar daar buiten.

Een groepsleidster speelt een belangrijke rol bij de taalontwikkeling van een kind, zoals het benoemen van wat een kind hoort, ziet en doet. Hierbij is herhaling heel belangrijk, bijvoorbeeld door antwoord te blijven geven op de 'hoe'- en 'waarom'-vragen en uitleggen waarom iets niet mag en iets anders wel. Herhaling is voor kinderen ook prettig in de zin van het herhalen van een favoriet boek, zodat kinderen de tekst mee kunnen zeggen. Het herhalen van liedjes is belangrijk omdat kinderen de liedjes gaan herkennen en meezingen. Kinderen moeten ook de gelegenheid hebben zelf een boek of liedje uit te kiezen.

Verkeerd uitgesproken woorden worden op een speelse manier verbeterd, in die zin dat de groepsleidster de zin in een antwoord in de goede vorm herhaalt. Taal en/of uitspraak van woorden leer je niet door corrigeren, maar door spelenderwijs te oefenen.

Belangrijk is (ander) speelgoed aan te bieden dat uitnodigt tot praten, zoals het in een klein groepje een spel te doen, kringspelletjes en met poppenkastpoppen te spelen. In een kleiner groepje durven kinderen ook makkelijker te praten.

2.4 SOCIALE ONTWIKKELING

Onder sociale ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling die jonge kinderen doormaken zodat zij op een prettige manier in verhouding tot andere mensen komen te staan.

Jonge baby's krijgen op de babygroep al meteen de mogelijkheid om elkaar te zien en aan te raken: samen op het speelkleed, in de box en tegen over elkaar aan tafel.

Op het moment dat baby's zich gaan voortbewegen, komen zij elkaar tegen en herkennen in elkaar een "soortgenoot". Zij zijn nog niet in staat met anderen rekening te houden dat komt pas rond de achttien / twintig maanden. Een baby zal dan ook nooit 'expres' een ander kind pijn doen of 'expres' negatief gedrag tegenover een volwassene vertonen. Een baby (en een peuter ook nog geruime tijd) is zich nog niet bewust van bijv. een ander pijn doen.

De sociale rijping is zelfs rond de twee en drie jaar nog gering, hoewel kinderen wel al kort met elkaar samen spelen. Samen plezier maken zie je al bij heel jonge kinderen die met elkaar aan tafel zitten of verstoppertje spelen onder de box. Bij de babygroep is de aandacht individueler gericht en zijn de groepsactiviteiten geringer, maar ze zijn er wel: bijv. samen zingen, lezen, eten en blokkentorens bouwen.

Met name op de peutergroepen worden de groepsactiviteiten belangrijker. Door samen te zingen, een spelletje te doen, te ballen buiten of te knutselen, leren kinderen zich bewust te worden van anderen en samen plezier te hebben. Door middel van deze activiteiten leren kinderen rekening met elkaar te houden. "Samen spelen en samen delen" zijn dan ook belangrijke begrippen. In deze fase raken kinderen gevoelig voor het maken van eenvoudige afspraken, het hanteren van simpele spelregels als: op je beurt wachten en het feit dat je om sommige spelletjes kan vragen. Wel is van belang bij groepsactiviteiten dat ieder kind op een eigen wijze tot zijn recht komt.

ZELFSTANDIGHEID

Een belangrijk onderdeel van zelfstandig worden bij kinderen is allerlei dingen zelf willen doen. Het is belangrijk als groepsleidster een kind hierin te stimuleren (zonder dat het moet), op vrijwillige basis kinderen zichzelf aan laten kleden, meehelpen met karweitjes, zelf hun cracker laten smeren etc...

Een onderdeel van zelfstandig worden is ook zindelijk worden (zie hoofdstukje zindelijkheid). Hieraan wordt in overleg met de ouders en afhankelijk van de ontwikkeling van het kind (meestal vanaf twee jaar), aandacht besteed. Wij vinden het belangrijk dat

het zindelijk worden een speels karakter heeft zonder enige vorm van dwang. Jonge kinderen kijken ook de kunst af van oudere kinderen die al zindelijk zijn en willen vaak dit gedrag ook imiteren.

Leidsters zullen de kinderen prijzen als ze op het potje of de wc gaan zitten. In veel gevallen geeft de peuter min of meer zelf aan wanneer hij er aan toe is; dat begint soms met afkeer van een vieze luier.

Bij het zelfstandig worden hoort ook dat groepsleidsters aandacht schenken aan het samen leren problemen/conflicten oplossen en kinderen leren aan anderen duidelijk te maken als zij iets niet willen of juist wel. Bij een conflict tussen twee kinderen kijkt de groepsleidster eerst hoe en of de kinderen het zelf op kunnen lossen, lukt dit niet dan grijpt de leidster in en probeert een oplossing te vinden.

GEWETENSVORMING

Zelfstandigheid houdt niet alleen in dingen zelf kunnen doen, minstens even belangrijk is om zelf te weten wat goed en fout is om te doen in bepaalde situaties.

Bij kleine kinderen moet dit geweten nog gevormd worden. Het is daarom belangrijk dat leidsters daar begrip voor hebben en hiermee rekening houden door vriendelijk, maar consequent en duidelijk kinderen aan bepaalde regels te houden. Het kind leert zo langzamerhand wat wel en wat niet mag.

Aan de andere kant probeert de leidster zich niet door regels te laten overheersen. Een regel die voor een kind veel problemen oplevert (een beker melk drinken, lang aan tafel zitten) kan voor dat kind aangepast worden zodat het er wel aan kan voldoen. Dit kan aan de andere kinderen uitgelegd worden.

Een aantal regels in het kinderdagverblijf zijn:

- Een kind mag geen gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen.
- Kinderen mogen niet op de tafel staan.
- Kinderen mogen elkaar geen pijn doen: niet slaan, krabben, bijten, schoppen of plagen of uitschelden.
- Wanneer de ene peuter de andere peuter pijn doet, wordt daar serieus aandacht aan besteed. Ze leren elkaar te aaien, een kusje te geven en, als ze iets groter zijn, 'sorry' te zeggen.
- Als een peuter echt heel ondeugend is, hebben we een kleine 'time out' en moet hij of zij even alleen op de bank in de speelruimte zitten (max.2 min.).
- Alle kinderen mogen meespelen met andere kinderen: er worden geen kinderen buitengesloten.
- Gillen of veel lawaai maken mag soms, maar niet altijd.
- Tussen de middag moeten de grotere peuters stil zijn in de gang voor de kleinere peuters die slapen.
- Kinderen eten aan tafel.
- Voor de peuters geldt: eerst een hartige boterham en dan pas een boterham of cracker met bijvoorbeeld pindakaas of appelstroop.
- Er moet voorzichtig met speelgoed en boeken worden omgegaan.
- De peuters worden gestimuleerd om mee te helpen met opruimen voordat iedereen aan tafel gaat.
- Bij spelen op de glijbaan moeten kinderen op elkaar wachten.

Kinderen van circa tweeënhalf weten al redelijk wat hun ouders/leidsters niet goed vinden, maar zij kunnen zich daar alleen nog maar aan houden als die ouders/ leidsters ook aanwezig zijn. Iets wat niet mag in hun aanwezigheid, mag wel als ze er niet zijn volgens de peuter. Een kind gaat eerst nog even door met datgene wat niet mag, dan komt de fase waar een kind de "schuld" op iets of iemand anders gaat schuiven.

Voor groepsleidsters is het belangrijk inzicht te hebben in deze fasen van de gewetensontwikkeling om het kind te kunnen begrijpen. Een kind kan anders als "stiekem" of "slecht luisterend" bestempeld worden, terwijl het kind nog niet anders kan. Als kinderen vier jaar zijn hebben ze meestal wel iets van een innerlijke rem, maar de

vorming van het geweten is nog niet rond.

2.5 EMOTIONELE ONTWIKKELING

Onder emotionele ontwikkeling verstaan we de ontwikkeling van het gevoelsleven en het leren uiten van belangrijke emoties zoals blijheid, boosheid, verdriet, plezier, frustratie. Het is van belang dat deze emoties geuit mogen worden, zowel positief als negatief.

HECHTEN

Belangrijk bij de emotionele ontwikkeling is de mate waarin kinderen zich kunnen hechten. Onder hechten verstaan we een relatief duurzame affectieve relatie tussen een kind en één of meerdere specifieke personen met wie het kind regelmatig interacteert. Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een leidster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind. Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren. Rond de zeven maanden is er vaak bij baby's een hechting aan een vaste verzorg(st)er en soms zien we bij baby's dan een periode van eenkennigheid optreden, maar vaak ook is daar niets van te merken. Als kinderen veilig gehecht zijn aan ouders en groepsleiding durven ze zelf op onderzoek uit te gaan.

Het is belangrijk dat er vaste leidsters op een groep zijn. Zij moeten gevoelig zijn voor de individuele behoeften van een kind en consequent reageren op signalen die wijzen op het missen van de ouders zoals paniek en veel huilen.

Dit betekent dat een leidster betrokken is bij een kind, maar toch ook een zekere afstand bewaart. Een leidster en een kind mogen namelijk niet zo gehecht zijn aan elkaar, dat het verbreken van de relatie tot emotionele problemen leidt.

Er is een vast ritueel van afscheid nemen; een eigen knuffel of iets dierbaars van thuis kan de afscheidssituatie soms aanzienlijk vergemakkelijken.

HUILEN

Het huilen van baby's kan verschillende oorzaken hebben. Soms hebben ze iets nodig zoals eten of hulp bij een boertje, soms zullen ze pijn hebben bijv. darmkrampjes of ziek zijn. In veel gevallen is er behoefte om dicht bij de leidster te zijn: de behoefte aan rust, warmte, genegenheid, zekerheid, bescherming. Wanneer de leidsters ingaan op deze individuele vragen leert de baby om zijn omgeving te vertrouwen.

Dit vertrouwen, dit gevoel van veiligheid is de belangrijkste basis voor ontwikkeling. Op het verdriet van een peuter zal om dezelfde reden altijd gereageerd worden. Er zijn verschillende manieren om dat te doen en het zal meestal een bewuste keuze zijn, afhankelijk van waarom er wordt gehuild: op schoot nemen of juist niet (sommige kinderen willen even geen lichamelijk contact), troosten, praten, luisteren.

Belangrijk is dat de leidster ervoor zorgt dat het kind weer zelfverzekerd terug in de groep kan. Bij verdriet dat langer duurt (bijv. moeite met wennen), zullen de leidsters met elkaar en met de ouders bespreken hoe zij het verdriet zo klein mogelijk kunnen houden voor het kind: Waar is het kind gevoelig voor? Hoe laat het zich afleiden? Naar welke leidster trekt het kind het meest?

TEMPERAMENT

Kinderen kunnen onderling aardig verschillen in temperament. Met name in de peuterleeftijd is het nog erg moeilijk rekening te houden met elkaar. Het kind is bezig met zaken als bezit en "wie is de baas". De natuurlijke behoefte om te onderzoeken en te experimenteren kan leiden tot conflicten met groepsgenootjes, wat gepaard kan gaan met agressie. De groepsleidsters moeten deze conflicten volgen op de groep en "flexibel omgaan met" de temperamentverschillen" binnen de groep. Dat betekent bijv. dat een niet zo weerbaar kind gestimuleerd moet worden voor zichzelf op te komen in de zin van "Je mag ook nee zeggen of niet afpakken" en dat een wat agressiever kind juist afgeremd moet worden. Leidsters kunnen schoppen en slaan niet toestaan, omdat dat de veiligheid van de kinderen in gevaar brengt en omdat dit niet de manier is om een conflict

op te lossen. Zij zullen dus alternatieve oplossingen aanbieden, daarbij lettend op hun eigen houding hierin: niet met stemverheffing praten, niet corrigeren op afstand en niet voortdurend “nee, dat mag niet” zeggen (positieve benadering).

Alternatieve oplossingen zijn:

- Naar kind toe lopen, op kindhoogte praten, oogcontact maken en corrigeren
- Bij het corrigeren aangeven “nee, dat mag niet, maar dit mag wel”
- Agressie voor te zijn door bepaalde “verleidelijke zaken” op te bergen of hoog te leggen zodat kinderen er om moeten vragen en er onder begeleiding mee mogen spelen.
- Grenzen stellen: dit mag wel en dat mag niet. Dit is bedoeld om het gedrag van het kind te kanaliseren. Bij duidelijke grenzen zal de peuter zich veilig voelen: hij weet precies waar hij aan toe is. een vaste dagindeling met afwisselend groeps- en individuele activiteiten, drukke momenten en rustige momenten helpen hierbij.
- Een kind afleiden met een individuele activiteit aan tafel.
- Er kunnen met individuele kinderen afspraken gemaakt worden over wat wel en niet mag. Bijv. “eerst jij twee rondjes op de fiets en dan mag iemand anders twee rondjes”, “we gaan nu eerst eten en dan mag je weer een boekje lezen”.
- Belangrijk is dan wel deze afspraken niet te vergeten!

2.6 PROBLEMEN IN DE ONTWIKKELING

Pedagogisch medewerkers op het kinderdagverblijf nemen naast ouders, verzorgers en hun familie een gedeelte van de opvoeding van de kinderen over. De kinderopvang is vaak de eerste plaats waar kinderen regelmatig buiten de eigen gezinssituatie een aantal uren per week tussen leeftijdsgenootjes zijn. Pedagogisch medewerkers maken een aantal ontwikkelingsmomenten van dichtbij mee en zullen daardoor ook signaleren welke kinderen zich langzamer of anders ontwikkelen dan de andere kinderen. Om voor deze kinderen de voorwaarden te scheppen waardoor ze beter kunnen functioneren hebben we in een protocol richtlijnen vastgelegd. De pedagogisch medewerker kan aan de hand van dit protocol de stappen nemen die nodig zijn om kinderen met opvallend gedrag beter te begeleiden.

Waar “ouders” staat vermeld kan ook worden gelezen: ouder, verzorger, of verzorgers.

Wat is opvallend gedrag?

Gedragsproblemen

Bepaalde gedragsuitingen zoals agressie, angst en drift zijn bij sommige kinderen vaker dan normaal aanwezig. Soms gaat dit gepaard met problemen in het leggen van contacten met andere kinderen en volwassenen. Dergelijk gedrag leidt meestal tot problemen bij het kind zelf en in de relatie die het kind met de omgeving heeft. Ook is het mogelijk dat een kind heel teruggetrokken is, nauwelijks opvalt in de groep en moeilijk contact maakt met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers.

Ontwikkelingsproblemen

Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo. Het ene kind ontwikkelt zich in een bepaalde periode op een specifiek ontwikkelingsgebied meer dan de ander. De een kan sneller lopen, de ander sneller praten. Op een bepaalde leeftijd hebben de meeste kinderen een aantal vaardigheden ontwikkeld. Aan de hand daarvan is een gemiddelde vastgesteld. Er zijn kinderen die boven het gemiddelde zitten, anderen zitten er net onder. Wanneer een kind zich merkbaar langzamer ontwikkelt dan voor zijn leeftijd gebruikelijk is, kan het zijn dat er een probleem is met zijn ontwikkeling.

Aangeboren beperking

Er kan ook sprake zijn van een aangeboren beperking. Denk b.v. aan: contactstoornissen, een lichamelijke beperking of een afwijking aan het gehoor of gezichtsvermogen. Een kind

kan opvallend gedrag vertonen zoals aangegeven bij: ontwikkelings- en gedragsproblemen. Voor pedagogisch medewerkers is het belangrijk om ook met de mogelijkheid rekening te houden dat het opvallend gedrag wordt veroorzaakt door een aangeboren beperking.

2. Welke stappen dien je te nemen wanneer je opvallend gedrag bij een kind signaleert?

1. Signaleren

Signaleren betekent dat je opmerkzaam bent op iets dat opvalt bij kinderen. Je vraagt je af of het iets is om je zorgen over te maken. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers niet te lang blijven rondlopen met vragen en twijfels, maar er werk van maken. Als problemen tijdig herkend worden, dan kan het vaak voorkomen worden dat ze verergeren. Door in een vroeg stadium signalen te herkennen als een stoornis of risico voor de ontwikkeling, kunnen pedagogisch medewerkers een bijdrage leveren aan vroegtijdige onderkenning. Om je te helpen bij het herkennen van kinderen met opvallend gedrag is in dit protocol een naslagwerk opgenomen waarin je kunt opzoeken welke stappen je kunt nemen als je opvallend gedrag signaleert.

Als er gegronde redenen zijn om te vermoeden dat er sprake is van Kindermishandeling dan treedt de meldcode kindermishandeling van het kinderdagverblijf in werking. Een pedagogisch medewerker dient haar zorgen en twijfels zo snel mogelijk te delen met haar leidinggevende.

2. Verhelderen

Om te besluiten of er iets gedaan moet worden, is het belangrijk om eerst meer duidelijkheid te krijgen over het signaal. Daartoe dient een zorgformulier door de pedagogisch medewerker van het kind ingevuld te worden.

Ook is het noodzakelijk te overleggen met de leidinggevende en de rest van de teamleden. Na beantwoording van de vragen op het zorgformulier moet er een afweging gemaakt worden of het probleem werkelijk zorgwekkend is en welke stappen er te nemen zijn (zie hiervoor het stappenplan). Verder kan de pedagogisch medewerker ook gebruik maken van een naslagwerk '**Kinderen met opvallend gedrag**', dit is een uitgebreid naslagwerk m.b.t. kinderen met opvallend gedrag waarin handvatten worden aangereikt hoe je als pedagogisch medewerker het beste met het gedrag kunt omgaan. Zowel het naslagwerk als zorgformulieren aanwezig op het kinderdagverblijf.

3. Stappenplan bij kinderen met opvallend gedrag

	Wie	actie	tijdpad
signaleren	Pedagogisch medewerker	Problemen bespreken met collega's en leidinggevende	Bespreken in teamoverleg (vraag je hierbij af of het kan wachten tot het overleg)
verhelderen	Pedagogisch medewerker samen met leidinggevende	in overleg met de leidinggevende wordt beslist of er een gesprek met ouders moet komen om de zorg kenbaar te maken	Maximaal twee weken na teamoverleg
Gesprek met ouders	Pedagogisch medewerker samen met leidinggevende.	Benoemen wat er is signaleerd. Vraag of ouders het herkennen en wat	Maximaal twee weken na teamoverleg

		<p>hun bevindingen zijn. Zorg uitspreken. Maak hierna een nieuwe afspraak met ouders</p>	
observeren	<p>Pedagogisch medewerker en/of van kind/rest van het team</p>	<p>Observatie maken van het kind. Het gehele team houdt op schrift opvallend gedrag bij en beschrijft de contactmomenten met ouders</p>	<p>In de tussenliggende weken tussen 1e en 2e gesprek met ouders</p>
vervolggesprek ouders	<p>Pedagogisch medewerker met leidinggevende</p>	<p>Met ouders wordt de observatie besproken en samen met hen wordt er naar de volgende stap gekeken. Wat zijn de mogelijkheden?</p>	<p>Maximaal 2 tot 3 weken na eerste gesprek</p>
Vervolg n.a.v. het 2e gesprek met ouders	<p>Pedagogisch medewerker en leidinggevende</p>	<p>Afspraken maken met ouders over gezamenlijke omgang t.a.v. opvallend gedrag van hun kind Indien nodig wordt er extern hulp gezocht, b.v. door Initiatief ligt bij ouders Pedagogisch medewerker biedt ondersteuning. Bespreek met ouders hoe je contact houdt.</p>	<p>Maximaal 2 weken na vervolgesprek met ouders</p>
Ouders willen geen hulp	<p>Pedagogisch medewerker en leidinggevende</p>	<p>Overleg altijd met de leidinggevende. Blijf in gesprek met de ouders. Vraag je af of het wenselijk is en/of noodzakelijk als er hulp wordt ingeschakeld. Bij direct gevaar altijd ingrijpen. plan een nieuw gesprek met</p>	

		ouders en blijf ze informeren.	
evaluatie	Pedagogisch medewerker en leidinggevende	Vooraf evalueren met team en leidinggevende en daarna met ouders	Maximaal drie maanden na starten van plan van aanpak
afsluiting		Dossier afsluiten of doorverwijzen naar andere instanties	Afhankelijk van de situatie

4. Gesprek ouders

Het probleem hoeft nog niet helder te zijn voordat de ouders erin worden betrokken. Juist in een zo vroeg mogelijk stadium is het goed de zorgen die er rondom een kind zijn met hen te delen. De pedagogisch medewerker maakt daartoe binnen twee weken een afspraak met de ouders. Indien nodig kan de leidinggevende hierbij aanwezig zijn. De wijze waarop het probleem bespreekbaar gemaakt wordt is van essentieel belang. Een dergelijk gesprek moet gevoerd worden in de sfeer van 'ik maak me zorgen', ik zag dat ..... teruggetrokken is of dat .... erg veel conflicten heeft, etc.

Belangrijk punt hierbij is om aan de ouders te vragen of zij dezelfde ervaring hebben. Op deze manier bied je ouders een handreiking om erover te praten en wordt er een ingang gezocht om het probleem bespreekbaar te maken, zonder dat de ouders zich gelijk veroordeeld hoeven te voelen.

Samenvattend moeten in een gesprek met ouders de volgende punten naar voren komen:

- * De ouders wordt verteld wat is opgevallen. Zorg er voor dat dit feitelijke informatie is.
- * Er wordt aan de ouders gevraagd of zij dit ook opgemerkt hebben.
- * De pedagogisch medewerker geeft aan welke zorgen zij en het team hebben
- * Er wordt aan de ouders gevraagd of zij die zorg delen.
- * Er wordt gevraagd hoe ouders in dat geval met het bepaalde gedrag omgaan.

Als uit het antwoord van de ouders/ wordt begrepen dat zij de opvoedingsvragen van de pedagogisch medewerker delen, dan vraagt de pedagogische medewerker of ouders willen samenwerken met het team om samen naar hulp, oplossingen of andere mogelijkheden voor hun kind te zoeken.

De pedagogisch medewerker observeert het kind de komende twee weken. De pedagogisch medewerker maakt daarna een vervolgspraak met de ouders. In het vervolggesprek wordt samen met de ouders naar een oplossing gezocht. Wanneer er besloten wordt om samen met ouders tot een plan van aanpak te komen, zonder de hulp in te roepen van derden, dan is het belangrijk om binnen 3 maanden met ouders te evalueren. Wanneer er hulp van buitenaf wordt ingeroepen, dan ligt het initiatief bij de ouders. Aan de hand van de sociale kaart, kan gekeken worden welke hulp het beste bij ouders zou passen.

5. Observeren

Observeren is kijken en/of luisteren, waarbij dat wat gezien wordt, geregistreerd wordt.

Het verschil met kijken en luisteren in het dagelijkse doen en laten ligt in het feit dat er zoveel mogelijk objectief gekeken wordt. Tijdens het kijken worden er geen conclusies getrokken en oordelen geveld. Het interpreteren van gevoelens, zoals medelijden, boosheid, geamuseerd zijn dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden. Ook het registreren moet zo objectief mogelijk gebeuren.

Het observeren gebeurt door de pedagogisch medewerker. Hierbij kan het zorgformulier gebruikt worden.

6. Plan van aanpak

Het is noodzakelijk het plan van aanpak te bespreken in het team en met de leidinggevende. Ieder lid van het team moet weten wat erin staat en wat er aan de ouders wordt voorgelegd. Het is van belang dat ieder teamlid zich ook aan de afspraken houdt die erin staan, zodat er voor het kind een optimale situatie ontstaat om het gedrag te veranderen. Denk ook om de overdracht naar invallers en stagiaires toe. Spreek met elkaar de evaluatiemomenten af,

waarin er als team wordt gekeken of er verbetering optreedt en of de gemaakte afspraken eventueel aanpast moeten worden.

8. Advies en ondersteuning externe organisaties

Organisaties waar pedagogisch medewerkers en ouders terecht kunnen wanneer er zorg is over de ontwikkeling van een kind zijn:

Consultatiebureau : ontwikkelingsproblemen jonge kinderen

Huisarts: voor problemen met mogelijke/waarschijnlijke biologische of genetische oorzaak

MEE: wanneer er mogelijk sprake is van een psychische of verstandelijke beperking

Integrale vroeghulp: bieden hulp aan gezinnen met jonge kinderen met ontwikkelingsachterstand of gedragsproblemen.

Pedagoge van GGD-jeugdgezondheidszorg: algemene vragen m.b.t. ontwikkeling en opvoeding

CJG Utrecht: voor algemene vragen over gezondheid, opgroeien en opvoeden van je kinderen.

AMK bij vermoeden kindermishandeling Momenteel genaamd veilig thuis

9. Terugkomen op gemaakte afspraken

Binnen 3 maanden nadat het gesprek met de ouders is geweest over het plan van aanpak, wordt er samen met de ouders gekeken of de aanpak het gewenste resultaat heeft gehad. Voorafgaand aan dit gesprek is de evaluatie in het team al geweest. Slaat de aanpak aan dan kan worden besloten de aanpak te handhaven of af te sluiten. Er moet worden afgesproken op welk moment er op het probleem teruggekomen wordt om te kijken of de positieve lijn zich voortzet. Maak duidelijke vervolg afspraken en noteer deze ook in het gespreksverslag.

Heeft de aanpak niet het gewenste effect, dan wordt onderzocht welke mogelijkheden er verder zijn. Dit kan betekenen dat de aanpak wordt gewijzigd, of dat er advies wordt gevraagd aan de pedagogisch coach. Het kan ook zijn dat het raadzaam is om hulp in te schakelen van derden. Het initiatief hierin ligt bij de ouders.

De resultaten en aanbevelingen in de aanpak worden met de ouders besproken.

10. Ouders willen geen hulp.

Als ouders de problemen die bij hun kind gesignaleerd zijn niet herkennen of ontkennen en geen hulp willen voor hun kind is het belangrijk dat er toch een vervolggesprek wordt gepland. Het is wenselijk dat zo'n gesprek binnen 3 maanden plaatsvindt, zodat ouders geïnformeerd blijven over hun kind. Per situatie zal bekeken moeten worden of het kind de juiste aandacht en begeleiding op de groep kan krijgen en of het gedrag dat het kind vertoont niet structureel een één op één begeleiding vraagt. Wanneer blijkt dat de zorg die het kind nodig heeft niet op het kinderdagverblijf geboden kan worden, dan zal in overleg met de leidinggevende doorverwezen worden naar een instantie die deze hulp wel kan bieden.

12. Afsluiting

Als er nog steeds zorg bestaat, zal er weer vanaf stap 4 gewerkt worden. Als er geen aanleiding meer is voor zorg, dan moet de zaak afgesloten worden. Dit wordt aan de ouders gemeld.

3. PEDAGOGISCHE VUISTREGELS

Er zijn op het kinderdagverblijf een aantal pedagogische uitgangspunten en vuistregels waaraan elke groepsleidster zich moet houden:

- Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een leidster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind.

Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren.

- Kinderen moet een basis geboden worden voor wat betreft hun zelfvertrouwen; hun gevoel voor eigenwaarde (positieve response) en het respectvol met elkaar omgaan. Een kind dient serieus genomen te worden.

- Er moet structuur geboden worden aan kinderen in de vorm van een overzichtelijke dagindeling en vaste rituelen rond het afscheid nemen, eten en slapen. Er moet een afwisselend aanbod van activiteiten aangeboden worden. Daarom gebruiken we ook de methode Peuterplein. In deze methode wordt gewerkt met thema's waarin alle
- Het is belangrijk dat de opbouw van de dag bestaat uit rustige- en uit drukke momenten, van sociale- en individuele activiteiten, die elkaar afwisselen.
- Een kind neemt gedrag van volwassenen over. De leidster is met haar gedrag een voortdurend voorbeeld.
- Elke dag wordt er aan tafel liedjes gezongen en voorgelezen.
- (Creatieve) Activiteiten zijn bedoeld om kinderen bezig te laten zijn met materialen, zonder dat daar altijd direct kant en klare werkjes uit voort hoeven te komen.
- Elk kind moet onvoorwaardelijk geaccepteerd worden zoals het is en aan zijn rechten en behoeften moet tegemoet gekomen worden (binnen de regels die er op het kinderdagverblijf gelden). Er mogen geen favoriete kinderen aan de ene kant zijn en kinderen die afgewezen worden aan de andere kant.
- De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen vergroten o.a. door het zelf oplossen van een probleem(pje) en kleine opdrachten/ taken geven. Boterham smeren, helpen met tafel dekken, met bestek leren eten.
- Het signaleren en uitwisselen van ervaringen met de ouders, zodat ouders goed op de hoogte zijn hoe het met hun kind gaat op het kinderdagverblijf.
- Kinderen worden nooit tot iets gedwongen wat zij niet willen, zoals eten, drinken, zindelijk worden en slapen. Het onthouden van of dwingen tot eten of slapen mag nooit als strafmaatregel worden gebruikt (geen machtsstrijd).
- 'Straf' het gedrag, niet het kind. Prijs het gewenste gedrag.
- Ook (creatieve) activiteiten zijn op vrijwillige basis, als kinderen niet mee willen doen hoeft dit niet. Zij worden wel gestimuleerd mee te doen.
- Consequent zijn is het uitgangspunt, niet streng zijn. Er worden grenzen aan kinderen gesteld, deze hebben te maken met veiligheid en met de omgang met elkaar.
- Er mag geen sprake zijn van fysiek of verbaal geweld tegen kinderen.
- Er moet worden ingegrepen door de groepsleidster wanneer een kind of een groep kinderen een ander kind pest.
- Uitgangspunt is niet alleen het individuele contact tussen volwassene en kind, maar óók de groep en de kinderen onderling. Door het regelmatig opsplitsen van de groep, kan er aan een kleinere (leeftijds)groep aandacht gegeven worden.
- Signalering en uitwisseling. Het kinderdagverblijf kan een functie vervullen door tijdig problemen te signaleren. Ouders wordt een omgeving aangeboden waarin zij met andere ouders en leidsters ervaringen kunnen uitwisselen.
- Baby's weten (net als peuters) wat ze willen en kunnen goed aangeven waar ze behoefte aan hebben. De groepsleidster moet die signalen opvangen en op een goede manier uitleggen. Dit kan naarmate je het kind beter leert kennen.
- Bij huilen is het belangrijk 'echt' aandacht te geven aan een baby en niet alleen maar te sussen met speen of fles. Onder 'echt' aandacht geven wordt verstaan: oogcontact maken, vast houden, knuffelen, rustgevend praten etc.
- Bij baby's is het erg belangrijk dat de groepsleidsters het dagritme aanhouden precies zoals dat thuis gaat.

4. ORGANISATIESTRUCTUUR TEAM MEDEWERKERS

In het kort gaan wij hierin op de organisatie van het team van het kinderdagverblijf. Alleen waar de organisatiestructuur van belang is voor het pedagogisch beleid zal dit hier besproken worden, andere onderwerpen die de medewerkers betreffen zijn terug te vinden in het personeelsbeleid.

- **Aanstellingsbeleid**
- **Overleg en interne communicatie**
- **Roostering en parttime werken**

4.1 AANSTELLINGSBELEID

De leidinggevenden van het kinderdagverblijf vinden de volgende criteria van belang bij het aannemen van nieuwe groepsleidsters:

- Lief, geduldig en zorgzaam zijn
- Goed en adequaat kunnen reageren op de behoefte van het kind
- Veiligheid en structuur kunnen bieden
- Niet streng, maar wel consequent zijn
- Na kunnen denken over je eigen pedagogisch handelen
- Zelfstandig een groep kunnen draaien
- Zowel individueel- als groepsgerichte activiteiten kunnen bieden
- Goede contacten met ouders kunnen opbouwen
- Professionele informatie kunnen verstrekken over de kinderen
- Afwisselende (creatieve) activiteiten kunnen bieden
- Collegiaal en flexibel zijn
- (en niet in de laatste plaats) Gevoel voor humor hebben

Bij het aannemen van een nieuwe medewerker kijken wij ook of iemand binnen het bestaande team past.

Ervaring en opleiding zijn niet onbelangrijk, maar deze vormen geen doorslaggevende factor om iemand wel of niet aan te nemen.

4.2 OVERLEG EN INTERNE COMMUNICATIE

Bij het werken in een team op een kinderdagverblijf is overleg en communicatie van groot belang. Veel zaken die de kinderen betreffen, zoals wijzigingen in voedingsschema's; medicijn gebruik; zindelijkheid; wennen; situatie thuis etc... moeten goed gecommuniceerd worden. Elke groep heeft een logboek en agenda waarin al dit soort zaken worden genoteerd.

Zeer regelmatig wordt er met de leidsters een gesprek gevoerd waarin alle lopende zaken en de kinderen worden besproken. Iedere leidster heeft jaarlijks een evaluatie gesprek en een functioneringsgesprek met de leidinggevenden. Daarnaast worden er, indien wenselijk of noodzakelijk, extra individuele gesprekken gehouden.

4.3 ROOSTERING EN PARTTIME WERKEN

Om er zorg voor te dragen dat de kwaliteit en continuïteit gewaarborgd wordt hebben wij de volgende uitgangspunten bij het samenstellen van het team:

- Iedere groep heeft zoveel mogelijk vaste leidsters.
- Bij voorkeur leidsters voor drie of vier dagen.
- Bij ziekte of verlof maken we gebruik van een leidinggevende of een vaste invalpoule.
- Wij houden ons op ons kinderdagverblijf aan de beroepskracht kindratio, dat zijn het wettelijk toegestane aantal kinderen dat een beroepskracht mag opvangen. Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep wordt het minimale aantal beroepskrachten berekend met de rekentool op www.rijksoverheid.nl.
- Leidsters kunnen op een andere groep ingezet worden.

De leidsters werken afwisselend een 'vroegge', of 'late' dienst.

Dagelijks starten er één leidsters om 07.15 uur en werkt tot 17.00 (indien nodig langer).

De tweede leidster komt om 8.00 en werkt tot 17.30 (indien nodig langer)

Twee leidsters starten om 09.00 uur en werken tot 18.30 uur.

Stagiaires

Op ons kinderdagverblijf maken we gebruik van stagiaires. De stagiaires houden zich bezig de volgende werkzaamheden:

- Bieden de kinderen persoonlijke verzorging

- Dragen zorg voor de ruimte en huishoudelijke werkzaamheden
- Stemmen de werkzaamheden af met de betrokkenen
- Bieden de kinderen opvang
- Bieden het kind ontwikkelingsgerichte activiteiten aan

Doordat we gebruik maken van stagiaires kunnen we meer leuke activiteiten ondernemen. Zoals uitstapjes naar de kinderboerderij, speeltuin of zandbak. Maar ook activiteiten binnen zoals bewegingsactiviteiten, creatieve activiteiten of muzikale activiteiten. We kunnen in kleinere groepjes werken, wat voor de kinderen in de leeftijd 0 tot 4 heel goed is. We streven er naar om op elke groep minstens één stagiair te hebben. Afhankelijk wat er op de groepen wordt ondernomen, worden er soms meer stagiaires ingezet. De stagiaires hebben wel een vaste groep waar ze stage lopen, maar net als de leidsters moeten breed inzetbaar zijn en staan ze soms op een andere groep. Meestal zijn stagiaires boventallig maar Bol studenten staan incidenteel, tijdens vakanties of wegens ziekte, op de groep als leidster. Er is dan wel altijd een beroepskracht aanwezig.

5. CONTACTEN MET OUDERS

De dagelijkse contacten tussen ouders en leidsters zijn van groot belang, zowel 's ochtends wordt er informatie uitgewisseld, als aan het eind van de dag. De leidster vertelt wat de activiteiten van die dag waren, hoe het kind het vond, met wie het heeft gespeeld en ook de verdrietige momenten worden verteld. Tevens houden de leidsters op daglijsten bij wanneer de kinderen gegeten hebben, wanneer ze geslapen hebben, bij baby's wordt ook ontlasting bijgehouden. Verder worden alle andere bijzonderheden door de leidsters genoteerd.

Een goede communicatie tussen ouder en leidster zorgt er ook voor dat de aansluiting met thuis en het kinderdagverblijf optimaal is en blijft. Zo kan het wel eens gebeuren dat ouders even op hun beurt moeten wachten, omdat de leidsters nog in gesprek zijn met een andere ouder. Het is de taak van de groepsleidster dit in de gaten te houden en de aandacht evenredig over de ouders te verdelen. Als er de ene dag wat minder aandacht is voor een ouder, kan er een volgende dag weer wat meer aandacht aan deze ouder besteed worden. mee, leuk voor later! Omdat we dagelijks veel contact met de ouders is, hebben we er voor gekozen geen gebruik te maken van overdrachtsschriftjes. Wij vinden het belangrijker dat de leidsters de tijd die ze kwijt zijn aan de overdrachtsschriftjes besteden aan de kinderen. Alle bijzonderheden over de kinderen worden genoteerd op de daglijsten en aan het einde van de dag aan de ouders verteld. Zo blijven de ouders goed op de hoogte hoe die dag op Zandhofje voor hun kind is verlopen.

De leidsters van de babygroep zullen zich zoveel mogelijk aanpassen aan het ritme en wensen van de ouders. Wanneer kinderen ouder worden zullen zij steeds meer het schema van het kinderdagverblijf gaan volgen. Uiteraard gebeurt dit allemaal in overleg met de ouders.

Elk jaar kunnen ouders deelnemen aan het 10-minutengesprek welke over hun kind(eren) gaat. Dit is een moment van persoonlijke aandacht voor de ouder. Een uitermate geschikt moment wanneer ouders alles kunnen vragen over de ontwikkeling van hun kind, aangezien er dan geen andere ouders in de buurt zijn. Mochten de leidsters buiten deze 10-minutengesprekken om, zich zorgen maken om de ontwikkeling van een kind, dan nodigen de leidsters de ouders uit voor een gesprek.

5.1 PRIVACY

Allereerst zullen ouders verzekerd zijn van het feit dat er zorgvuldig omgegaan wordt met persoonlijke gegevens. Het kinderdagverblijf registreert een aantal gegevens van het kind die van belang zijn voor een goede opvang of die vereist worden door de GG&GD. Deze gegevens worden door de ouders ingevuld op het inschrijfformulier. Hierbij gaat het

om informatie als: inenting, telefonische bereikbaarheid, allergieën etc. Ook vullen ouders een oudercontract in waar de gemaakte afspraken in staan wat betreft de opvang van hun kind. Indien van toepassing wordt de ouders gevraagd op het contract in te vullen dat zij wensen dat de baby te slapen wordt gelegd in buikligging. Zowel observatieverslagen als oudercontracten worden afgesloten opgeborgen. Voorts zullen groepsleidsters voorzichtig omgaan met informatie over kinderen in hun contacten met andere ouders.

5.2 PLAATSINGSBELEID

Ouders kunnen hun kind inschrijven door een inschrijfformulier in te vullen. Zodra wij het inschrijfformulier hebben ontvangen wordt u op een wachtlijst geplaatst. Wanneer er een plaats vrijkomt nemen wij contact met u op. Hierbij wordt gekeken naar de datum van inschrijving en het postcodegebied (dit om overlast met auto's zoveel mogelijk te beperken).

5.3 KENNINGSMAKINGSGESPREK EN RONDLEIDING

De eerste kennismaking met het kinderdagverblijf is meestal per telefoon of via de website www.zandhofje.nl. Wanneer er een plaatje vrijkomt wordt er een afspraak gemaakt voor een rondleiding. Bij de rondleiding kunnen de ouders het kinderdagverblijf uitgebreid bekijken, krijgen zij alle informatie over de organisatie van het kinderdagverblijf en kunnen zij vragen stellen en krijgen zij alle informatie over ons beleid.

5.4 Wennen

Als ouders besloten hebben dat zij hun kind op ons kinderdagverblijf willen plaatsen, maken we een afspraak om hun kind te laten wennen. Wennen is meestal twee keer een ochtend. Dit vindt meestal plaats in de weken voordat het kind daadwerkelijk naar zandhofje komt. Als een kind de eerste keer komt wennen dan maken we meestal een afspraak na 9.00, zodat de leidsters alle aandacht voor de ouders hebben en al hun vragen kunnen beantwoorden.

Als het kind komt wennen moeten ouders voeding meenemen. Borstvoeding moet gekoeld worden meegebracht en direct aan de leidster worden overhandigd, zodat ze het in de koelkast kan zetten. Kunstvoeding kan het beste worden meegebracht in doseerbakjes. Verder moeten ouders zelf een fles meebrengen, speen/knuffel indien nodig, reserve kleding en een slaapzakje. Ieder kindje heeft een eigen mandje waar de reserve kleding en speen en knuffel in bewaard worden. De ouders moeten aan het eind van de dag de fles, speen, en doseerbakjes weer meenemen. Reserve kleding mag op zandhofje blijven, maar moet wel regelmatig gecontroleerd worden.

5.5 MEDEDELINGENBORD

Op elke groep is een whiteboard waar dagelijks het dagritme (voeding, slapen en bijzonderheden) op genoteerd is. Dit bord is geen vervanging van het gesprek met de leidster en ouder aan het eind aan de dag, maar dient als een geheugensteuntje en een kort overzicht.

5.6 OUDERCOMMISSIE

Het kinderdagverblijf heeft een oudercommissie waarin elke groep door twee ouders wordt vertegenwoordigd. De oudercommissie heeft een adviserende rol ten aanzien van de algemene organisatie van het kinderdagverblijf en draagt zelf zorg voor haar nieuwe leden. De oudercommissie informeert de leidinggevenden over gemeenschappelijke standpunten en adviseert hen op basis van die standpunten. De oudercommissie kan adviseren over alle zaken die de inhoudelijke kinderopvang betreffen, zoals bijv.:

- het dagprogramma
- samenwerking
- verzorging/voeding
- pedagogisch beleid

- oudercontacten

Niet tot de taken van de oudercommissie behoren die onderwerpen en zaken die tot de competentie van de directie behoren, zoals bijv.:

- personeelsbeleid en rechtspositieregeling medewerkers, arbeidsovereenkomsten, ontslag- en benoemingsprocedures
- financieel beleid en accommodatiebeleid

5.7 KLACHTENBEHANDELING

Het kan gebeuren dat er eens iets mis gaat in de communicatie tussen leidster en ouders of dat een ouder niet helemaal tevreden is over de opvang van het kind om wat voor reden dan ook. Er van uitgaande dat een leidster op het kinderdagverblijf sociaalvaardig is, zal zij voldoende tact en invoelingsvermogen bezitten om de emoties (want het gaat om kinderen) niet onnodig te doen oplopen.

Een klacht ontstaat meestal wanneer communicatie moeizaam verloopt of zelfs helemaal stopt of omdat iemand te laat, niet of onjuist geïnformeerd is. Het behoort tot de taak van ons kinderdagverblijf om in een dergelijke situatie de communicatie weer op gang te brengen. Uitgangspunten hierbij zijn dat de klacht serieus genomen wordt en dat het probleem zo snel mogelijk verholpen wordt: het liefst door degene die in eerste instantie bij de klacht betrokken is. Zij is immers degene die het meest direct met ouder en kind te maken heeft.

Wanneer een ouder een klacht heeft over de wijze waarop een leidster het kind bejegend of verzorgt, dient de ouder deze klacht in eerste instantie bij de leidster neer te leggen omdat zij degene is die bij machte zou moeten zijn om een oplossing aan te dragen. Wanneer de betrokken partijen samen niet tot overeenstemming kunnen komen, dan kunnen de leidster en/of ouder zich wenden tot de leidinggevende van het kinderdagverblijf, omdat zij verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de geboden opvang.

Over het algemeen is interventie van de leidinggevende voldoende om de communicatie weer op gang te brengen en wordt het probleem naar tevredenheid van betrokken partijen opgelost. Desalniettemin zou het voor kunnen komen dat een ouder een klankbord nodig heeft voor een bepaald probleem. In dat geval kan de ouder zich met zijn klacht richten tot een aangewezen lid van de oudercommissie die de klacht in behandeling neemt. Ook hierbij geldt dat het doel is om de communicatie weer zo snel mogelijk op gang te brengen. Bij een onbevredigende behandeling van de klacht kan de ouder te allen tijde contact opnemen met De geschillencommissie kinderopvang en peuterspeelzalen www.degeschillencommissie.nl 070 3105310 maandag t/m vrijdag 9.00 - 17.00. Voordat u een klacht indient bij de geschillencommissie doet u er verstandig aan eerst het Klachtenloket Kinderopvang in te schakelen: www.klachtenloket-kinderopvang.nl 0900-1877 maandag t/m vrijdag 9.00-17.00

DEEL II PRAKTIJK

1. ALGEMEEN

2. LEEFKLIMAAT

Om het leefklimaat voor kinderen op het kinderdagverblijf zo aangenaam mogelijk te maken zijn er een aantal zaken die we zo optimaal mogelijk willen laten verlopen.

2.1 De groepsindeling

2.2 De dagindeling

2.3 De groepsinrichting

2.4 Hygiëne

2.5 Veiligheid

2.6 Achterwacht

2.7 Vier ogen principe

2.8 Feesten en rituelen

1. ALGEMEEN

Ons kinderdagverblijf is een kleinschalig particulier kinderdagverblijf dat per dag plaats biedt aan maximaal 24 kinderen in de leeftijd variërend vanaf 3 maanden tot 4 jaar.

Op Zandhofje zijn op maandag, dinsdag en donderdag 2 groepen open. Op de bovengroep kinderen van 0 tot ± 2 jaar en op de benedengroep de kinderen van ± 2 tot 4. Zowel op de bovengroep als op de benedengroep zullen niet meer dan 12 kinderen per dag aanwezig zijn. De twee groepen kunnen incidenteel worden samengevoegd. Dit gebeurt in vakantieperiodes als er veel kinderen op vakantie zijn of als er om andere redenen weinig kinderen op het kinderdagverblijf aanwezig zijn..

Op woensdag en vrijdag is er één groep open, de benedengroep. Dan hebben we één groep met kinderen van 0 tot 4

Afname extra dagen/dagen ruilen

Het is mogelijk om extra dagen af te nemen, mits er plaats is op de groep en er wordt voldaan aan de beroepskracht-kind-ratio. Als er alleen plaats is op een andere groep moeten de ouders daar vooraf schriftelijke toestemming voor geven. De GGD controleert hier op. Wanneer een ouder een dag wil ruilen is dit ook mogelijk mits er plaats is en de beroepskracht-kind-ratio het toelaat. Vakantiedagen kunnen niet worden ingehaald omdat wij met personeel altijd rekening houden met het aantal kindjes die vast in het rooster staan.

beroepskracht-kind-ratio

Het aantal beroepskrachten is afhankelijk van het aantal kinderen op een groep. We voldoen altijd aan de leidster-kind-ratio. Dit betekent dat we altijd zorgen voor voldoende beroepskrachten op het aantal kinderen dat op de groep aanwezig is. De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal feitelijk gelijktijdig aanwezige kinderen in de groep bedraagt ten minste:

- 1 beroepskracht per 4 aanwezige kinderen tot 1 jaar;
- 1 beroepskracht per 5 aanwezige kinderen van 1 tot 2 jaar;
- 1 beroepskracht per 6 aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar;
- 1 beroepskracht per 8 aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar.

Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep wordt het minimale aantal beroepskrachten berekend met de rekentool op www.rijksoveid.nl.

2.1 GROEPSINDELING

Het minimale aantal dagen dat kinderen geplaatst worden is één dag, het maximale vijf dagen.

Op de maandag, dinsdag en donderdag zijn de groepen op Zandhofje horizontaal. In de groep boven zitten kinderen van 0 tot ± 2 jaar, deze groep bestaat uit maximaal 12 kinderen. In de groep beneden zitten kinderen van ± 2 tot 4 jaar, deze groep bestaat ook uit maximaal 12 kinderen. Op woensdag en vrijdag hebben we één verticale groep met kinderen van 0 tot 4 jaar, deze groep bestaat uit maximaal 12 kinderen.

Zowel aan horizontale groepen als verticale groepen, zitten voordelen.

Voordelen horizontale groep:

- De groepsleiding kan goed inspelen op het ontwikkelingsniveau van de kinderen en specifiek ingaan op de behoeftes en interesses van de leeftijdsgroep.
- Wanneer een kind achter blijft in zijn ontwikkeling wordt dit eerder waargenomen.
- Het aanbod van activiteiten en spelmaterialen kan goed op de leeftijd van de kinderen worden afgestemd evenals de groepsregels.
- Er is een meer evenwichtig dagritme.
- Kinderen hebben meer vriendjes in dezelfde leeftijd en kunnen daardoor meer spelen op hun eigen niveau.
- In een aparte babygroep is rust, hygiëne en veiligheid beter te garanderen.
- De groep blijft een uitdaging voor de kinderen. De oudere kinderen zullen zich niet snel vervelen of uitgekeken raken.
- Ouders kunnen ervaringen uitwisselen en problemen bij elkaar herkennen.

Voordelen verticale groep:

- Een kind kan de hele voorschoolse periode onder de hoede van dezelfde groepsleiding blijven.
- De groepsleiding kunnen kinderen goed leren kennen en inspelen op individuele behoeften.
- De jonge kinderen leren van oudere kinderen en de oudere kinderen leren de jongere kinderen helpen.
- Kinderen leren rekening houden met elkaar en worden gestimuleerd in hun sociale vaardigheden,
- Kinderen kunnen op hun eigen niveau aan diverse activiteiten deelnemen; een dreumes die al toe is aan een peuterspelletje kan met peuters meedoen. En andersom: een dreumes die wat minder goed meekomt kan spelen met de babymaterialen.
- Achterstanden in de ontwikkeling van de kinderen vallen minder op, hierdoor worden deze kinderen minder snel een buitenbeentje.
- Ouders hebben meerdere jaren met dezelfde leidsters te maken waardoor een vertrouwensrelatie kan ontstaan. Ouders leren van elkaar en zien in dat problemen leeftijdsgebonden kunnen zijn.

Verlaten van de eigen groep

Het komt voor dat kinderen hun eigen groep verlaten om activiteiten te ondernemen met de kinderen uit de andere groep. Dit gebeurt op uitstapjes naar de kinderboerderij, speeltuin of zandbak of tijdens bewegingsactiviteiten, muziekactiviteiten of creatieve activiteiten. Vooral als we merken dat de wat oudere kinderen van de bovengroep, de ± 2 jarigen, het leuk vinden om met de oudere kinderen op te trekken, zullen we ze wat vaker van de groep halen om ze deel te laten nemen aan activiteiten met kinderen van de benedengroep. De kinderen kennen elkaar allemaal omdat ze 's ochtends gezamenlijk worden opgevangen.

Wanneer op de nieuwe stamgroep

Wanneer de beroepskrachten merken dat een kind van de bovengroep er aan toe is om van stamgroep te wisselen, wordt dit eerst besproken met de ouders. Voordat het kind definitief wisselt van groep zal het vaker aan activiteiten op de benedengroep gaan deelnemen. Denk dan aan buitenspelen, creatieve activiteiten, lunchen. Als het goed gaat en we merken dat het kind het naar zijn zin heeft, zal hij/zij voorgoed naar de nieuwe groep gaan. Omdat Zandhofje zo klein is zal hij/zij de kameraadjes van de bovengroep nog vaak genoeg zien, omdat er 's ochtends gezamenlijk wordt gestart. Dat is juist zo leuk aan een kleinschalig kinderdagverblijf, alle kinderen kennen elkaar en de leidsters. Dus ook een nieuwe groep is eigenlijk al heel vertrouwd.

2.2 DAGINDELING

's Ochtend worden de kinderen gezamenlijk opgevangen op de benedengroep. Vanaf 9.00 gaan de kinderen en beroepskrachten en stagiaires van de bovengroep naar boven.

Bij Baby's is de dagindeling nog zoveel mogelijk afgestemd op het ritme van de individuele kinderen en proberen we eet- en slaaptijden van thuis aan te houden.

De peuters/dreumessen kennen een vaste dagindeling, waarbinnen het kind al echt deel uitmaakt van de groep. Daarom vinden vaste onderdelen, zoals eten, slapen, spelen en naar buiten gaan, ook gezamenlijk plaats.

Globaal ziet het dagritme er zo uit:

07.30- 09.30

De kinderen worden gebracht.

09.45-10.15

De kinderen gaan aan tafel. Er wordt wat gegeten en gedronken, liedjes gezongen en voorgelezen.

10.30-11.45

De kinderen worden verschoond of gaan naar de wc, sommige gaan slapen, met de andere kinderen wordt gespeeld, een "activiteit" gedaan, naar buiten gegaan etc..

11.45

Er wordt met de kinderen geluncht.

12.30-14.30

De kinderen worden verschoond en gaan eventueel naar bed. Met de andere kinderen wordt gespeeld, boekjes gelezen liedjes gezongen etc.

14.30-1500

De kinderen worden wakker, verschoond en aangekleed.

15.15

De kinderen krijgen iets lekkers en er wordt wat gedronken

15.30-16.30

Er wordt lekker gespeeld.

16.30

De kinderen worden verschoond.

16.30-18.00

De kinderen worden opgehaald.

2.3 GROEPSINRICHTING

De groepen zijn zo ingericht dat het een overzichtelijk geheel is, wat de kinderen een gevoel van veiligheid en rust geeft. Er zijn verschillende manieren die een leefklimaat voor kinderen veilig en sfeervol maken. Bijv. door gebruik van zachte kleuren en verschillende materialen. De speelruimte moet er voor de kinderen aantrekkelijk en geordend uitzien. Er wordt een opstelling gekozen waardoor er verschillende "speelplekken" ontstaan.

2.4 HYGIËNE

Wij Streven naar een gezonde omgeving voor de kinderen. Dat betekent het vermijden van gezondheidsrisico's, onder andere door het kinderdagverblijf goed schoon te houden, ons aan de hygiene code te houden en geen zieke kinderen binnen te laten. Andere maatregelen die worden genomen:

2.5 VEILIGHEID

Op ons kinderdagverblijf wordt veel aandacht besteed aan de veiligheid van de kinderen. Ieder jaar wordt er een risico-inventarisatie gehouden op het gebied van veiligheid. Dit houdt in dat er uitgebreid wordt gekeken of Zandhofje nog aan alle veiligheidsmaatregelen voldoet

die wettelijk verplicht zijn. De ggd contoleert tijdens een aangekondigde/onaangekondigde inspectie bezoek, de veiligheid, hygiëne, speelruimtes, personeel, aantal kinderen etc.

2.6 ACHTERWACHT

Indien er aan de leidster-kind-ratio wordt voldaan en er slechts een leidster op het kinderdagverblijf aanwezig is dan dient er een achterwacht geregeld te zijn. De achterwacht dient binnen een kwartier op het kinderdagverblijf aanwezig te kunnen zijn. Het telefoonnummer van de achterwacht(en) staan in de telefoonlijst aanwezig op Zandhofje

Afwijken beroepskracht-kind-ratio

Als er bij afwijkend inzetten van beroepskrachten slechts één beroepskracht in het pand aanwezig is, zal deze ondersteund worden door een stagiair.

2.7 VIEROGENPRINCIPE

Wat houdt het vierogenprincipe in?

Het vierogenprincipe houdt in dat er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren; de beroepskracht of beroepskracht in opleiding kan de werkzaamheden uitsluitend verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.

Gedurende de dag is de sociale controle op de medewerkers en kinderen groot. Zandhofje maakt gebruik van cameratoezicht. De camera's zijn aanwezig in elke ruimte van de benedenverdieping. Hierdoor kunnen we toch voldoen aan het vierogenprincipe, ook als er één leidster op de groep aanwezig is. De directie heeft toegang tot de camerabeelden en controleert regelmatig of alles op de groep naar behoren verloopt.

Begin van de dag

's Ochtend tussen 7.30 en 8.00 is er één leidster aanwezig, maar komen er voortdurend ouders binnen om hun kinderen te brengen en extra toezicht d.m.v. camera's. De leidster is dus niet alleen met de kinderen.

Om 8.00 komt er een tweede leidster. De leidster blijven samen beneden tot 9.00.

Om negen uur komen de volgende leidsters en stagiaires. De leidsters die boven werken nemen de kinderen mee naar boven.

Op zandhofje zijn de deuren van de groepsruimten altijd open, iedereen kan spontaan binnen lopen. De kinderen van boven slapen beneden, dus de leidsters van boven komen voortdurend beneden om een baby naar bed te brengen. De slaapkamer grenst aan de benedengroep dus je hoort op de groep alles wat er in de slaapkamer gebeurt. Er zijn geen aparte verschoningsruimtes, de kinderen worden op de groep verschoont.

Op de bovengroep staan de deuren ook open. De houdster van het kinderdagverblijf loopt regelmatig binnen om te vragen hoe het gaat. Ook staan boven de wasmachines en een extra koelkast, ook daarvoor zijn er vaak leidsters boven te vinden. Verder spelen de kinderen van beneden ook regelmatig in de speelruimte boven.

Pauze tijd: De exacte tijd wanneer de leidsters pauze hebben is afhankelijk van het dagprogramma van de kinderen. Dit zal zijn tussen 12.30-15.00. De wakkere peuters spelen op de bovengroep in het kader van open deuren beleid. De leidsters gaan individueel of met twee tegelijk met pauze. Er blijven altijd meerdere leidsters heen en weer lopen tussen de groepen.

Op de slaapruijnte staat een babyfoon, zodat de leidster op de bovengroep ook in de gaten kunnen houden wat er op de slaapruijnte gebeurt.

Einde van de dag. Aan het eind van de dag meestal rond half zes zijn er weer twee leidsters die afsluiten. Dan heb je weer de sociale controle van de ouders die hun kinderen komen halen en extra toezicht d.m.v. de camera's. Op rustige dagen woensdag en vrijdag, wanneer

er heel weinig kinderen zijn, is er meestal een leidster en een stagiair aanwezig en is er extra toezicht d.m.v. camera's.

2.8 FEESTEN EN RITUELEN

Graag besteden wij veel aandacht aan feestdagen zoals bijvoorbeeld sinterklaas, Kerstmis, en Pasen. Dit doen wij door creatieve, muzikale en bewegingsactiviteiten met de kinderen te ondernemen. Ook aan rituelen zoals schoen zetten met sinterklaas, kerstboom versieren, eieren beschilderen wordt aandacht besteed. Daarnaast worden verjaardagen en afscheidsfeestjes van de kinderen tot een bijzondere gebeurtenis gemaakt. De jarige wordt uitgebreid in het zonnetje gezet. Met verjaardagen kunt u ons een camera of fototoestel geven, dan zorgen wij ervoor dat u het feestje thuis ook nog eens kunt beleven. Er wordt natuurlijk gezongen en er bestaat de gelegenheid om te trakteren. Houd hierbij goed rekening met de leeftijd van de kinderen op de groep. Wij vragen u om niet te veel snoepgoed uit te delen omdat veel ouders hier geen prijs op stellen.

Verder hebben we dagelijks een aantal vaste rituelen. Een liedje voordat de kinderen gaan eten. Een verhaaltje voor het slapen gaan. Handen wassen voor het eten. Dit zijn allemaal vaste momenten, waar zowel de leidsters als de kinderen veel waarde hechten. Het brengt structuur in een dag, waardoor de kinderen zich veiliger voelen.